

ČINNOST MĚSTSKÉHO MUZEA VE VAMBERKU V ROCE 1968

Stálé expozice historie města a historické a současné krajky pokračovaly za velkého zájmu návštěvníků i v roce 1968. Počet návštěvníků dosáhl 3 640, z toho 70 cizinců.

Výstava malířského díla O. Hlavsy, pořádaná v přednáškovém sálku muzea, se setkala s velkým úspěchem. Dalšíh osvětových akcí v počtu 22, které se rovněž uskutečnily v přednáškovém sálku, se účastnilo 1 560 zájemců.

Pracovníci muzea publikovali v kulturním programu Vamberka a v prvním čísle sborníku Orlické hory a Podorlicko.

V listopadu odešel z muzea dosavadní dlouholetý ředitel Bohumil Pavel a na jeho místo nastoupila Jitka Pivcová. Začala práce na konzervaci sbírkových předmětů a připravila je k evidenci v 2. stupni.

Muzeum dostalo darem soubor krajkových exponátů ze světové výstavy v Montrealu, které budou instalovány v nové expozici v roce 1969.

Zdeněk Nespěchal

STÁTŇÍ ZÁMEK V RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU

Výraznou dominantou, ze tří stran ovládající pohled na Rychnov, je barokní zámek kolovratský, na jehož konečné podobě se podílel známý italský architekt G. Santini.

S výstavbou tohoto reprezentačního sídla rodu, pro nějž vybráno místo na širokém prostranství před původně česko-bratrským kostelem, postaveným předchůdci Kolovratů na Rychnově, Betengly z Neuenperku v letech 1594—1602, bylo započato v r. 1676 za Františka Karla Libštejnského z Kolovrat. První etapa ukončena v r. 1690 I. poschodím mohutného čtyřkřídleho bloku se čtvercovým arkádovým nádvořím. Syn Františka Karla, Norbert Leopold (1655—1716), pokračoval nákladnými opravami chrámu, nyní již katolického (N. Trojice), kde původní průčelí se sochou sv. Kryštofa bylo nahrazeno r. 1713 barokním průčelím Santiniho. Pamětihodností chrámu je zvon Kryštof, vážící 140 centů, po Zikmundovi na svatovítské katedrále a Augustinovi na Bílé věži královéhradecké třetí největší zvon u nás. U chrámu N. Trojice založena a vystavěna r. 1714 piaristická kolej, jíž dán základ později velmi dobré tradici rychnovského školství.

Kolem r. 1722 za Františka Karla II. bylo výrazně dořešeno hlavní zámec-
ké průčelí rozvinuté do značné šíře přístavbou dvou věží v každém z nároží
prvotní stavby. Na jejím severozápadním boku založena francouzská zahrada
a zařízení salla terrena; výstavbou nevysokých budov správních a hos-
podářských vyrostlo II. a III. nádvoří. Střecha hlavní budovy při této
stavební přeměně dostala mansardový tvar s polopatrovými nástavci a štito-
vými vikýři. V této době byla také vystavěna jízdárna, kolem níž založen
anglický park. Zámek byl potom spojen krytou chodbou s kostelem N. Tro-
jice a vzdušným mostem s jízdárnou a parkem v dokonalý stavební celek.

Rychnovský zámek, k němuž tu patřil ještě zámeček Černíkovice, stal se
hlavním sídlem Kolovratů a shromaždištěm uměleckých sbírek a pokladů
rodu.

Ze vzácné knihovny s rukopisy a prvotisky ze XIII.—XIX. století odkázal
František Antonín Libštejnský z Kolovrat (1788—1861), rakouský konfe-
renční ministr a odpůrce kancléře Metternicha, podstatnou část (asi 35.000
svazků) Národnímu muzeu pražskému. I po tomto odkazu zůstaly tu knihy
velmi cenné. Na nejstarší Kolovraty upomíná velký pergamenový latinský
missál ze XIII. století s miniaturami, z novější doby je tu uchován neznámý
rukopis J. K. Tyla překladu Shakespeareova Krále Leara. Oněch, téměř
12 tisíc svazků na Rychnově zbylých, ukazuje dokonalý průřez českým
písemnictvím XIX. století a obsahuje mnoho vybraných zahraničních děl
o umění.

Jednou z hlavních přitažlivostí zámku je jeho obrazová galerie. Díla
evropských mistrů minulého půltisíciletí jsou zde v zámeckých síních a
komnatách s dobovým nábytkem, vlámskými gobelíny, benátskými lustry
a sbírkami míšeňských i vídeňských porcelánů i českého skla. Toto histo-
rické rodové prostředí, ve kterém galerie po staletí vznikala, z ní činí
důstojný a zajímavý protějšek zahraničních galerií světové úrovně.

Z nejstarších obrazů sbírky je Mich. Pachera (1435—98) Narození P. Marie
a některé portréty kolovratské z XV. a XVI. století. Velmi známa jsou díla
J. van Aachena (1552—1615) Kuplířka, G. Heinze Skříňka se starožitnostmi
(1666), A. Franse Franckena ml. Pitka (1638), A. van den Neera Portrét
stařenky (1642), H. Rigauda (1659—1743) Rytíř Lukáš Schaub, M. Rott-
mayra (1652—1730) Smrt Catonova, A. Magnasca Kristus a Marie z Magdaly
(1715) atd. Známé jsou mistrovské repliky Rubensovy Kající Maří Magda-
leny a Herakla v zajetí královny Omfalé. České umění je zde zastoupeno
díly Karla Škréty-Šotnovského (1610—1674), jehož portrét Hynka Vitanov-
ského z Vlčkovic je z nejvzácnějších obrazů sbírky. Pro výstavu Petra Brandla
(1668—1735), připravenou k 300. výročí Mistrova narození v jízdárně Praž-
ského hradu, vyžádala si Národní galerie jeho „Hlavu starce“, tři obrazy
z Alegorie lidských smyslů z díla Brandlova přítele a učitele M. V. Hal-
baxe (1661—1717) a Fil. Krist. Bentuma podobizny neznámých Kolovratů.

Na čestném místě mezi zajímavými soubory Zátíší C. N. Gysbrechtse, Isaaka Godyna a J. B. Bouttate zůstává soubor devíti tzv. Ptačích zátíší z díla rychnovského rodáka Jana Antonína Vocáska (1706—1757), obdivovaný i znalci a hosty zahraničními.

Návštěvnost historické obrazárny od r. 1965, kdy ji navštívilo 8640 hostů, stoupá. V r. 1966 bylo to 10.130 návštěvníků, v r. 1967 11.990 a tohoto počtu docíleno i v r. 1968, kdy byl zámek v dnech srpnových uzavřen. Návštěvnost je podporována přípravou večerních prohlídek galerie a pořádáním různých koncertů v zámeckých prostorách. V září letošního roku a od května roku příštího jsou pro I. nádvoří zámku plánovány koncerty Orchestrálního sdružení města.

V rychnovském zámku jsou také výstavní síně a depositáře Muzea Orlických hor, Orlické galerie, kanceláře a depositáře Okresního archívu, Dům mládeže, Svazarm, Autoškola a Obřadní síň MěstNV a jeho rozlohy a prostorů je plně využíváno.

V letošním roce vedle konečných úprav II. nádvoří mají být provedeny opravy opěrné zdi salla terreny a zpevnění základů severozápadní věže v celkovém rozsahu přes 1 mil. Kčs.

Josef Šulc, ředitel stát. zámku.

SDRUŽENÍ PŘÁTEL HISTORICKÝCH A PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK PODORLICKA V RYCHNOVĚ N. KN.

zařadilo se svou tříletou prací, důsledně a soustavně prováděnou podle vytčeného záměru, do kulturního života tak, že se stalo jeho neodmyslitelnou součástí. Jest jen málo akcí, na kterých nemělo přímou nebo pomocnou účast. I v roce 1968 vyvinulo bohatou činnost, jak svědčí prostý výčet výsledků:

Přemístěno a restaurováno bylo devět vzácných sousoší, znova opraveno další, které bylo poškozeno tábořícími vojsky. Restaurována pamětní deska z městské brány a provedeno její zajištění kovovým rámem s plexisklem v kamenném osazení. Připraveno několik přemístění a obnovení dalších soch, ve shodě s potřebami zastavovacího plánu města.

Uspořádáno devět besed s průměrnou návštěvou 85 účastníků. Uskutečněno bylo druhé vydání gramofonové desky s hlasem zvonu Kryštofa a edice tato blíží se výprodeji. Nová publikace „Rychnovské hospody“ v počtu